

РЕШЕНИЕ

КАРАР

№ 21

«19» февраль 2021 ел

Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Олы Елово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Олы Елово авыл жирлегендә яшәүчеләрнең жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу хокукларын тәэмин итү, Олы Елово авыл жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен хокукый һәм оештыру нигезе булдыру максатларында Алабуга муниципаль районы Олы Елово авыл жирлеге советы, Алабуга муниципаль районы Олы Елово авыл жирлеге Советы

Карар:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районы Олы Елово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турындагы нигезләмәне, кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыгарга тиеш.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Рәисе А. И. Машанов

Карарга кушымта

Олы Елово Советы

авыл жирлеге башлыгы

2021 елның 19 феврал, № 21

Оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртібе турында нигезләмә

Алабуга муниципаль районы Олы Елово авыл жирлеге

Бүлек 1. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья 1. Әлеге Нигезләмәнең гамәлдә булу өлкәсе

Әлеге Нигезләмә территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйле мөнәсәбәтләрне жайга сала һәм территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру, аның эшчәнлеге һәм гамәлгә ашыруын туктату белән бәйле мәсьәләләргә кагыла.

Статья 2. Территорияль ижтимагый үзидарә

1. Олы Елово авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар, « Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында "2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасының башка законнары, Муниципаль берәмлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла., жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары белән.

2. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр ия.

3. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына түбәндәге хокукый вәкаләтләр керә::

инициатор булырга, ул яши торган территориядә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә куюда катнашырга;

территорияль ижтимагый үзидарә үткәрә торган гражданныр жыелышларында һәм конференцияләрендә катнашу;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарына сайланырга һәм сайланырга;

территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге турында мәгълүматны контрольдә тоту һәм алу хокукы.

4. Аның Уставы нигезендә территорияль ижтимагый үзидарә юридик зат була ала.

Мәкалә 3. Олы Елово авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру принциплары

1. Олы Елово авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарә принципларда тормышка ашырыла:

законлылык, иреклелек, кеше һәм гражданныр хокукларын һәм ирекләрен саклау һәм яклау;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарының хәбәрдарлыгы һәм жәмәгатьчелек фикерен исәпкә алу, сайлаулары һәм контрольдә тотуы,

бөтен муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләре белән тиешле территориядә халык мәнфәгатьләрен яраштыру;

жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хал итү буюнча үз инициативаларын кабул итү һәм гамәлгә ашыруда мөстәкыйльлек һәм жаваплылык;

территорияль ижтимагый үзидарә органнары белән конструктив хезмәттәшлек;

территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру формаларын халык тарафыннан сайлап алу иреге.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә санап үтелгән принциплар жирле үзидарә органнарының норматив хокукый эшчәнлеген һәм территорияль ижтимагый үзидарәнең гамәли эшчәнлеген нигезе булып тора.

Мәкалә 4. Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары һәм төп юнәлешләре

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең максатлары булып тора:

- гражданның турыдан-туры яшәу урыны буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итүгә жәлеп итү;

- кешенең яшәу урыны буенча яшәу тирәлегенә сыйфатын күтәрү;

- жирлек халкында алардан файдалануда булган муниципаль милеккә һәм торак-коммуналь хужалык объектларына карата жаваплы мөнәсәбәт формалаштыру.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә бурычларына аның Уставы белән кертелгән мөмкин:

жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча халыкның үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен жәмәгать эшләрән оештыру;

устав белән территориаль ижтимагый үзидарә компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча фикер алышуны оештыру;

территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә өчен кирәкле мәгълүматны алу һәм тарату;

жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек;

территориаль ижтимагый үзидарә территориясендә муниципаль хезмәтләр эшен камилләштерү буенча тәкъдимнәр эшләү һәм күртү;

халыкның фикерен ачыклау, шул исәптән сораштыру һәм анкеталаштыру үткәрү;

территориаль ижтимагый үзидарә территориясә торышын тикшереп тору;

гражданның торак-көнкүреш характерындагы мәсьәләләргә хәл итүдә ярдәм итү.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә территориаль ижтимагый үзидарә көчләре белән мөстәкыйль хәл ителгән мөмкин һәм турыдан-туры жирле әһәмияттәге мәсьәләләр белән бәйлә проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән тиеш. Мондый эшчәнлекнең төп юнәлешләренә кертелгән мөмкин:

1) территориаль ижтимагый үзидарә территориясен төзекләндерү, шул исәптән йорт яны территорияләрен яшәлләндерү, аларны тәртиптә тоту һ. б. лар.;

2) халыкның ял итү урыннарын, уен һәм спорт мәйданчыкларын да кертеп, ял итү сыйфатын күтәрүдә ярдәм итү, бушлай лекцияләр оештыру, китаплар, фильмнар һәм башкалар белән алмашу, мәдәни, спорт һәм башка ял чаралары, шул исәптән балалар һәм яшьләр өчен һ. б. оештыру һәм уздыру һ. б. лар.;

3) территориаль ижтимагый үзидарә территориясә чикләрендә гражданның торыш куркынычсызлыгын арттыру чараларында катнашу, шул исәптән жәмәгать тәртибен саклау буенча ирекле дежурлыкны да кертеп, хокук саклау органнарына гражданның хокукка каршы гамәлләр кылулары турында хәбәр итү, янгыннарны сүндерүдә ярдәм итү, табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү, янгынга каршы стендларны тиешле хәлдә тоту һ. б. лар.;

4) гражданның социаль якланмаган категорияләренә (өлкән яштәгә, инвалидлар, аз тәэмин ителгән, ялгыз, шулай ук күп балалы гаиләләргә) һәм авыр торыш хәлендә калган башка кешеләргә, ярдәмгә мохтажларны ачыклау, хәленнән килгәнчә ярдәм күрсәтү, шәфкатьлек һәм хәйрия акцияләре оештыру, мондый акцияләр үткәрүдә оешмаларга һәм гражданның ярдәм итү, территориаль ижтимагый үзидарә көчләре белән хәл ителгән тиешле проблемалар турында социаль яклау органнарына хәбәр итү.

4. Әлегә статьяның 1-3 өлешләрендә территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатларын, бурычларын һәм төп юнәлешләрен санап чыгу төгәл яисә искәртмә булып тормый һәм территориаль ижтимагый үзидарә уставын эшләгәндә гражданның аларның күләменә һәм эчтәлегенә төзәтмәләр күртү хокукын чикләми.

Бүлек 2. Уставны гамәлгә кую, теркәү һәм территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату

5. Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру максатларында кимендә 10 кешедән торган гражданның инициатив төркеме оештырыла.

2. Инициатив төркем:

1) Олы Елово авыл жирлегә Советы адресына территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую нияте турында хәбәрнамә жиберә, анда булырга тиеш:

территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр, әлегә территория чикләрен тасвирлауны да кертеп;

күрсәтелгән территориядә яшәүчеләр саны турында белешмәләр бирүгә запрос;

инициатив төркем әгъзалары турында белешмәләр (фамилия, исем, атасының исеме, туу датасы, серия, номер һәм биру датасы, паспорт яки гражданның паспорттын алыштыручы документ, яшәу урыны адресы, Тиешле территориядә яшәу фактын раслаучы документ);

2) Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыра һәм территориядә яшәүче гражданның жыелышларын оештыра, аның чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла;

3) Олы Елово авыл жирлеге Советы тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарэ чикләрен билгелэгәннән соң, жирлекнең тиешле территориясендә территорияль ижтимагый үзидарэ оештыру, территорияль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү һәм мәсьәләләрне караганда территорияль ижтимагый үзидарәгә вәкаләтле (вәкил) вәкилле (вәкилләрен) билгеләү турындагы мәсьәләләрне карап тикшерү өчен гражданнар жылышынын яисә конференциясен чакыра. , территорияль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү белән бәйлә.

3. Хәбәр ителгәннән соң инициатив төркем эш этапларының теләсә кайсы өлешендә Олы Елово авыл жирлеге Советына Уставны эшләүдә, гражданнар жылышынын һәм конференциясен эзерләүдә һәм үткәрүдә Оештыру, методик һәм консультатив ярдәм сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

4. Территорияль ижтимагый үзидарэ Олы Елово авыл жирлеге Советы тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарэ уставын теркәгәннән соң гамәлгә куелган дип санала.

Мәкалә 6. Территорияль ижтимагый үзидарэ территорияләре һәм чикләре

1. Территорияль ижтимагый үзидарэ халык тарафыннан гражданнарның жылышлары яки конференцияләре үткәрү юлы белән, шулай ук гражданнарның түбәндәге территорияләре чикләрендә территорияль ижтимагый үзидарэ органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.:

күпфатирлы торак йортның подъезды;

күпфатирлы торак йорт;

торак йортлар Төркеме;

торак микрорайон;

авыл жирлеге булмаган авыл торак пункты;

гражданнарның башка яшәү территорияләре.

2. Территорияль ижтимагый үзидарэ гамәлгә ашырыла торган территория чикләре Олы Елово авыл жирлеге Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме белән билгеләнә.

2.1. Билгеле бер территориядә бер Территорияль ижтимагый үзидарэ гамәлгә ашырыла алмый.

3. Бер территория чикләрендә тулысынча яки өлешчә кабатлы торган территорияль ижтимагый үзидарэ органы эшли алмый.

4. Территорияль ижтимагый үзидарэ гамәлгә ашырыла торган территория чикләре өзәлмәс булырга тиеш (әгәр аның составына бер торак йорт керә икән).

4.1. Территорияль ижтимагый үзидарэ гамәлгә ашырыла торган территория чикләре муниципаль берәмлек чикләреннән чыга алмый.

4.2. Билгеләнгән тәртиптә предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларга беркетелгән территорияләрдә территорияль ижтимагый үзидарэ тиешле жир кишәрлегенә ия булучы белән килешенеп гамәлгә ашырыла.

5. Олы Елово авыл жирлеге Советы территорияль ижтимагый үзидарэ территориясе чикләрен билгеләргә яисә Советның хәбәрнамәсе килгән көннән соң 2 айдан да соңга калмыйча территориянең башка Нигезләнгән вариантын тәкъдим итәргә тиеш. Әлеге мәсьәләне утырышка чыгару Совет регламенты таләпләренә туры китереп башкарыла.

Каршылыклар килеп чыккан очракта, чикләрен билгеләү турындагы мәсьәләне өстәмә өйрәнү зарурилыгы булганда, әлеге мәсьәләне карау вакыты озайтылырга мөмкин, ләкин советның чираттагы утырышына кадәр.

Олы Елово авыл жирлеге Советы инициативалы төркемнен түбәндәге очракларда чикләрен билгеләү турындагы тәкъдимен кире кага:

- әгәр инициатив төркем тәкъдим иткән территория территорияль ижтимагый үзидарэ чикләрен билгеләү турында Карар кабул ителгән территориягә туры килә икән, әлеге Нигезләмәнен 8 статьясындагы 14 өлешендә каралган нигезләр буенча күрсәтелгән карарны гамәлдән чыгару очракларыннан тыш);

- әгәр инициатив төркем тәкъдим иткән территориядә торак йортлар тулысынча юк икән;

- әгәр әлеге Нигезләмәнен 7 статьясындагы 1 өлешендә каралган тәртиптә һәм срокларда инициатив төркем тәкъдиме Тиешле территориядә яшәүче гражданнар жылышынын беркетмәсе белән расланмаса.

Әлеге Нигезләмәнен 5 статьясындагы 2 өлешендә 1 пункттында күрсәтелгән белешмәләр инициатив төркем тарафыннан тулы күләмдә тапшырылмаган очракта, чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәрне карау срогы тулы комплект документлар бирелгән көннән исәпләнә.

Инициативалы төркем тарафыннан дәрәс булмаган белешмәләр бирелгән очракта, документлар инициатив төркемгә кире кайтарыла, чикләрен билгеләү турындагы тәкъдим каралмый.

6. Олы Елово авыл жирлеге Советы тарафыннан чикләре билгеләнгән очракта, инициатив төркем гамәлгә куя жылышы яки конференциясен чакыру процедурасын башлай.

7 Статья. Территорияль ижтимагый үзидарэ чикләрен билгеләү белән бәйлә килеп туган каршылыкларны жайга салу тәртибе

1. Инициатив төркөм тәкъдим иткән территория башка инициатив төркөм тәкъдим иткән территория белән тулысынча яисә өлөшчә туры килсә һәм әлеге территориядә территориаль ижтимагый үзидарә оештырылмаган булса (әлеге территориягә карата Совет тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Карар кабул ителмәгән), документларны карау киләсе тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Инициатив төркөм (алга таба - вәкәләтле орган) биргән документларны алдан карауны гамәлгә ашыручы Орган, тәкъдимнәр тапшырылганнан соң, тиешле территориягә карата тәкъдимнәр биргән барлык инициативалы төркөмнәргә, барлыкка килгән хәл турында хәбәр итә һәм әлеге мәсьәләне Совет утырышына керткәнчә, совет утырышына чикләрен билгеләү турында килешүгә килергә тәкъдим итә.

Күрсәтелгән килешү булмаганда, инициатив төркөмнәр тарафыннан туры килә торган территориядә яшәүчеләр жылышлары үткәрелергә тиеш, аларда гражданның әлеге территорияне теге яки бу территориаль ижтимагый үзидарәгә кертү буенча фикере ачыкланырга һәм рәсмиләштерелергә тиеш. Шулай ук вакытта:

- жылышның кворумы территориаль ижтимагый үзидарәдә катнашу хокукына ия халык саныннан туры килә торган территориядә яшәүчеләр саныннан чыгып билгеләнә;

- жылышта унтугыз яшькә жиктән туры килгән территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлөшкә тәртиптә булырга тиеш;

- жылышта әлеге территориядә чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр биргән барлык инициатив төркөмнәр, тиешле сайлау округларыннан сайланган депутатлар, жирлек башкарма комитеты вәкилләре катнашырга хокуклы.;

- туры килә торган территориядә яшәүчеләр үзләре яшәгән территорияне теге яки бу территориаль ижтимагый үзидарә чикләренә кертү вариантлары турында хәбәр ителергә тиеш;

- туры килгән территориядә яшәүчеләр территорияне территориаль ижтимагый үзидарә чикләренә кертүнең бер варианты өчен генә тавыш бирә.

Олы Елово авыл жирлегә Советы Бер территориаль ижтимагый үзидарә чикләренә туры килә торган территорияне кертү турында Карар кабул ителергә тиешле жылышлар беркетмәләре нигезендә чикләре билгеләү турында Карар кабул итә.

Территориаль ижтимагый үзидарәләренә туры килүче территория мөнәсәбәтләрендә башка инициатив төркөмнәр тарафыннан тәкъдим ителгән чикләре, әлеге Нигезләмәнең 6 статьясында билгеләнгән таләпләргә туры килгән очракта, туры килүче территориядән тыш билгеләнә.

Әлеге өлөшнәң икенче абзацында күрсәтелгән хәбәрнамәне жибәргән көннән 1 ай узгач, жылышлар беркетмәләре инициатив төркөмнәр тарафыннан советка тапшырылмаса, территориаль ижтимагый үзидарә оешмасы буенча әлеге инициатив төркөмнәрнең гамәлләре туктатылган дип санала.

2. Инициатив төркөм тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан карар кабул ителгән территориягә тулысынча туры килә торган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдим бирелгән очракта, тәкъдим кире кагыла (әлеге Нигезләмәнең 8 статьясындагы 14 өлөшндә каралган нигезләр буенча чикләрен билгеләү турында советның элек кабул ителгән карарын гамәлдән чыгару очракларыннан тыш).

3. Инициатив төркөм тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан карар кабул ителгән территориягә туры килә торган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдим бирелгән очракта, инициатив төркөм тарафыннан элек билгеләнгән чикләрен үзгәртү белән ризалашу турында жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмә тәкъдим ителергә тиеш (әлеге Нигезләмәнең 8 статьясындагы 14 өлөшндә каралган нигезләр буенча чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан элегрәк кабул ителгән карарны гамәлдән чыгару очракларыннан тыш). Күрсәтелгән жылыш яки конференция элегрәк билгеләнгән территория чикләре чикләрендә яшәүче гражданның арасында үткәрелә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмә яңа төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү белән бер үк вакытта тәкъдим ителгән очракта, Совет тарафыннан элек билгеләнгән территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү мәсьәләсе карала.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмәләрен тапшырмаганда, әлеге инициатив төркөмнәрнең элегрәк билгеләнгән чикләрен үзгәртү буенча гамәлләре туктатылган дип санала.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә әлеге территориядә гамәлгә куелган һәм территориянең бер өлөшндә яңа территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую күздә тотылса, яңа төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләре гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә территориясе чикләрен бер үк вакытта үзгәртү белән билгеләнә.

Инициатив төркөм яңа территориаль ижтимагый үзидарә оештыруга бәйләү рәвештә әлеге территориядә яшәүче гражданның жылышларын яки конференциясен карап тикшерү өчен гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә территориясе чикләрен билгеләү турында тәкъдим кертә.

Территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турындагы тәкъдим территориаль ижтимагый үзидарә органына жибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарә органы тәкъдим кәргән көннән бер ай эчендә жылышны яки конференцияне билгеләргә тиеш.

Жылыш яки конференция тәкъдим кәргән көннән ике айдан да артмаган срокта үткәрелә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмә инициатив төркөм вәкиленә бирелә.

Жылыш яки конференция тарафыннан гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турында тәкъдим кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркөмгә төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән советка мөрәжәгать итә. Аңа шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарәнең жылыш яки конференциясе беркетмәсенә күчәрмә дә кушыла.

Территориаль ижтимагый үзидарә органы шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турында тәкъдимнәр жибәрә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмәләрен тапшырмаганда, әлеге инициатив төркөмнәрнең яңа территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую буенча гамәлләре туктатылган дип санала.

Моңа кадәр гамәлгә куелган территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген туктату һәм аны законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак бетерү очраклары искәрмә булып тора.

5. Бер-берсе белән чикләнгән торган ике һәм аннан күбрәк территорияль ижтимагый үзидарә берләшкән очракта, инициатив төркем элеккеге чикләрдә территорияль ижтимагый үзидарәне берләштерү, гамәлгә ашыруны туктату һәм берләштерелгән территорияль ижтимагый үзидарәнең чикләрен берләштерү күздә тотыла торган территорияләрдә яшәүче гражданның жылышлары яки конференцияләре каравына билгеләү турында тәкъдимнәр кертә.

Тәкъдимнәр территорияль ижтимагый үзидарәнең һәр органына жиһәрелә.

Территорияль ижтимагый үзидарәнең тиешле органнары тәкъдимнәр кәргән көннән бер ай эчендә үз территорияләрендә жылышларны яки конференцияләргә билгеләргә тиеш.

Жылышлар, конференцияләр тәкъдимнәр кәргән көннән ике айдан да артмаган сәрокта үткәрелә.

Жылышлар яки конференцияләр беркетмәләре күчәргәләре инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Барлык территорияль ижтимагый үзидарәләргәң жылышлары яки конференцияләре тарафыннан аларны берләштерү, элекке чикләрдә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату һәм берләштерелгән территорияль ижтимагый үзидарәнең чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркеме советка аның чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән мәрәжәгать итә. Аңа шулай ук гамәлдәге территорияль ижтимагый үзидарәләргә жылышларының яки конференцияләргәң күчәргәләре дә кушыла.

Юридик затлар буларак теркәлгән территорияль ижтимагый үзидарәләргә берләштерү юридик затларны үзгәртеп кору өчен гражданның законнары белән билгеләнгән хокукый нәтижәләргә китерә.

6. Территорияль ижтимагый үзидарәне ике һәм аннан да күбрәк инициативалы төркем бүлгән очракта, территорияль ижтимагый үзидарәне бүлү, элекке чикләрдә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату һәм барлыкка килә торган территорияль ижтимагый үзидарәләргәң чикләрен билгеләү турында тәкъдим кертә.

Тәкъдим территорияль ижтимагый үзидарә органына жиһәрелә.

Территорияль ижтимагый үзидарә органы тәкъдим кәргән көннән бер ай эчендә жылышны яки конференциягә билгеләргә тиеш.

Жылыш яки конференция тәкъдим кәргән көннән ике айдан да артмаган сәрокта үткәрелә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәргә инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Жылыш яки конференция тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарәне элеккеге чикләрдә бүлү, гамәлгә ашыруны туктату һәм барлыкка килә торган территорияль ижтимагый үзидарәләргәң чикләрен билгеләү турында тәкъдим кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркеме советка аларның чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән мәрәжәгать итә. Аңа шулай ук жылышның яисә гамәлдәге территорияль ижтимагый үзидарә конференциясенә карар күчәргә дә кушыла.

Мәкалә 8. Оештыру жылышы яки конференция

1. Оештыру жылышын яки конференциягә оештыруны һәм үткәрүгә гражданның инициатив төркеме тәмин итә.

2. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә 200 дән артык кеше яшәсә, гамәлгә кую конференциясә үткәреләргә мөмкин.

3. Гамәлгә кую конференциясенә делегатлар саны вәкилләргәң нормасын кимендә 1 вәкил яисә 30 гражданнын 1 вәкил тәмин итәргә тиеш.

4. Гамәлгә кую конференциясенә Делегат гражданның жылышында йә вәкиле булып торучы гражданның имзаларын жыю юлы белән сайлана.

5. Оештыру жылышының яисә конференциягәң чакырылуы, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында инициатив төркем Тиешле территориядә яшәүчеләргә, аны үткәрүгә 7 көннән дә ким булмаган вакыт эчендә, әлегә территориядә яшәүче барлык кызыксынган кешеләргә мәгълүмат белән тәмин итә торган (игъланнар урнаштыру, фатирларны йөрәп чыгу һ.б.), шулай ук жирлек советы, авыл жирлегә башкарма комитеты язма рәвештә хәбәр итә.

6. Гамәлгә кую конференциясен үткәргән очракта инициатив төркем конференция делегатларын сайлауны һәм аларны үткәрү датасы, вакыты, урыны турында хәбәр итүгә оештыра.

7. Жылыш яки конференция башланар алдыннан жылышка яки конференциягә килгән Тиешле территориядә яшәүчеләргә (конференция делегатлары) теркәү үткәрелә.

8. Гамәлгә кую жылышы хокуклы дип санала, әгәр анда тиешле территориядә яшәүчеләргәң өчтән бер өлешеннән дә ким булмаган өчтән бер өлешә катнашса, уналтынчы яшькә житкән;

9. Оештыру конференциясә хокуклы, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләргәң өчтән береннән дә ким булмаган өлешән тәшкил итүгә гражданның жыеннарында сайланган делегатлар катнашса.

10. Жылышта яки конференциядә рәислек итүгә һәм сәркатип сайлана.

11. Жылыш яки конференциягәң үткәрү процедурасы язма рәвештә алып барыла торган беркетмәдә чагыла. Беркетмәгә жылышта рәислек итүгә һәм жылыш яки конференция секретаре кул куя.

12. Жирле үзидарә органнары үз вәкилен гамәлгә кую жылышында яки конференциядә катнашу өчен киңәш бирү тавышы хокукы белән жиһәрәргә хокуклы.

13. Оештыру жылышында яки конференциядә карарлар кабул ителә.

- тиешле территория чикләрендә территорияль ижтимагый үзидарә оештыру турында;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау турында;

- территорияль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү турында;

- территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйлә мәсьәләләрне караганда территорияль ижтимагый үзидарәне тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилләре (вәкилләрен) сайлау турында.

Күрсәтелгән карарлар ачык тавыш бирү юлы белән гади күпчелек тавыш белән кабул ителә.

14. Олы Елово авыл жирлегә Советның территорияль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында карары кабул ителгәннән соң алты ай эчендә территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен документлар тапшырылмаган очракта, территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру буенча гамәлләр туктатылган дип санала. Шулай ук вакытта Олы Елово авыл жирлегә Советның чикләрен билгеләү турындагы карары гамәлдән чыгарыла.

9 Статья. Территорияль ижтимагый үзидарә уставы

Территорияль ижтимагый үзидарә Уставында билгеләнә:

- 1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;
- 2) Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;
- 3) территорияль ижтимагый үзидарә органнарынның вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;
- 4) карарлар кабул итү тәртібе;
- 5) мөлкәт сатып алу тәртібе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртібе;
- 6) территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртібе.

10 Статья. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртібе

1. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен территорияль ижтимагый үзидарәнең вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) Олы Елово авыл жирлегә Советна тапшырыла:

- территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар жылышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

- территорияль ижтимагый үзидарә оештыру турында Карар кабул ителгән гражданнар жылышы яки конференциясе беркетмәсе, аның нигезендә, аның фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, сериясен, паспорт яки паспортны алмаштыручы документның номерын һәм датасын, һәр вәкаләтле вәкилләнең яшәү урыны адресын күрсәтеп, кабул ителде;

- территорияль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

3. Вәкаләтле вәкилләргә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

4. Авыл жирлегә башлыгы территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кәргән көннән алып ике атна эчендә аны Олы Елово авыл жирлегә Советның Уставын теркәү яки теркәүдән баш тарту турындагы карары проекты алдан карауны һәм эзәрләүне оештыра.

5. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын алдан карау жирлек башлыгы тарафыннан төзелә торган комиссия тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин, аның составына депутатлар, жирлек башкарма комитеты вәкилләре керә.

6. Гражданнар жылышының вәкаләтле вәкилләре территорияль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек Советы утырышында кинәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

7. Гражданнар жылышының карары буенча вәкаләтле вәкилләр территорияль ижтимагый үзидарә уставын теләсә кайсы этапта, аны Теркәгәнчегә кадәр, Олы Елово авыл жирлегә Советы тарафыннан чакыртып алырга хокуклы.

8. Олы Елово авыл жирлегә Советы территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставын теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

9. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территорияль ижтимагый үзидарә Уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек Уставына, башка муниципаль хокукый актларга каршы килүе тора.

10. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территорияль ижтимагый үзидарә оештыруның максатка ярашсызлыгы аркасында рөхсәт ителми.

11. Уставын теркәүдән баш тартуға суд тәртібендә шикәят бирелергә мөмкин.

12. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданныр жылышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) язма рәвештә житкерелергә тиеш.
13. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән очракта Уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы тамга белән, гражданныр жылышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе Советта саклана.
14. Территорияль ижтимагый үзидарәләр уставларын теркәү турындагы мәгълүматлар жирлек Советы алып бара һәм жирлек Советы эшләрендә саклана торган территорияль ижтимагый үзидарәләр уставлары реестрында чагыла.
15. Территорияль ижтимагый үзидарә Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр Уставны теркәү тәртибенә охшаш тәртиптә Совет тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр Совет тарафыннан теркәлгән көннән үз көченә керә.
16. Территорияль ижтимагый үзидарәне юридик зат буларак теркәү Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

11 Статья. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату, территорияль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләрен туктату тәртибе

1. Территорияль ижтимагый үзидарә вәкаләтләрен туктату тәртибе аның Уставы белән билгеләнә.
2. Юридик зат булган территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә юридик затны бетерү өчен гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә туктатыла.
3. Территорияль ижтимагый үзидарәнең юридик зат булмаган эшчәнлегә гражданныр жылышы яки конференциясе карары буенча йә территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре вакыты чыккан очракта, гражданныр жылышы яки конференциясе тарафыннан 6 ай дәвамында яңа органнар сайланмаган очракта туктатылырга мөмкин.
4. Территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре территорияль ижтимагый үзидарә Уставында каралган очракларда һәм тәртиптә, шулай ук территорияль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнгән сроктан соң туктатыла.
5. Территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:
территорияль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләрен туктату турында гражданныр жылышы яисә конференциясе карарлары;
гамәлдәге закон таләпләрен бозган очракта, суд карары законлы көченә кергән;
территорияль ижтимагый үзидарә Уставында каралган башка очракларда.

Бүлек 3. Территорияль ижтимагый үзидарә органнары

12 Статья. Территорияль ижтимагый үзидарә органнары

1. Территорияль ижтимагый үзидарәнең иң югары органы булып территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру буенча гражданныр жылышы яки конференциясе тора. Территорияль ижтимагый үзидарә гражданнырның жылышы яки конференциясе тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.
2. Гражданнырның жылышы яки конференцияләре карары буенча территорияль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә территорияль ижтимагый үзидарә органнары төзелергә мөмкин.
3. Территорияль ижтимагый үзидарә органнары буларак чыгыш ясыя алалар:
- территорияль ижтимагый үзидарәнең бердәм органнары ,территорияль ижтимагый үзидарә рәисе, территорияль ижтимагый үзидарә казначысы һ. б.);
- территорияль ижтимагый үзидарәнең коллегиаль органнары (комитетлар, Советлар һ.б.), гражданнырның жылышлары һәм конференцияләре арасындагы чорда территорияль ижтимагый үзидарә исемненнән чыгыш ясаучы.
4. Территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты, алар тарафыннан карарлар кабул итү тәртибе территорияль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

13. Территорияль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Территорияль ижтимагый үзидарә органнары:

- 1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатләрен тәкъдим итәләр;
- 2) гражданнырның жылышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәләшен тәэмин итәләр;

3) Тиешле территориядә яшәүче гражданның социаль-көнкүреш ихтияжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән торак фондын карап тоту, территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданның акчалары исәбеннән дә, шулай ук жирлек башкарма комитеты белән муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын кулланып, килешү нигезендә дә башкара ала.;

4) әлеге органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек советына һәм Башкарма комитетына кертергә хокуклы.

Территориаль ижтимагый үзидарә органнары инициативалы проектны проект инициаторлары сыйфатында тәкъдим итә алалар.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә органнарының башка хокуклары һәм бурычлары гамәлдәге законнар, муниципаль хокукый актлар нигезендә территорияль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

14 Статья. Гражданның жыелышлары яки конференциясе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданның жыелышларын яки конференцияләрен билгеләү һәм үткәрү тәртибе аның Уставы белән билгеләнә һәм жыелыш яки конференцияне үткәрү вакыты һәм урыны турында гражданның алдан хәбәр итүне күздә тотарга тиеш.

2. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның жыелышы, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

3. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән ике өлешеннән дә ким булмаган сайланган делегатлар катнашса, хокуклы дип санала.

4. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданның жыелышының яки конференцияләренен аерым вәкаләтләренә керә:

1) территорияль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территорияль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территорияль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләрен билгеләү;;

5) территорияль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;

6) территорияль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы хисапнары карау һәм раслау.

7) инициативалы проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

15 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә рәисе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең бердәнбер органы-территориаль ижтимагый үзидарә рәисе, гражданның жыелышы яисә конференциясе тарафыннан сайлана һәм тиешле территориядә яшәүче гражданның, Гражданның, юридик затлар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә.

2. Рәис вәкаләтләренә кертелгән:

гражданның жыелышларын, конференцияләрен әзерләү һәм үткәрүне оештыру, гражданның жыелышларын һәм конференцияләрен алып бару;

кабул ителгән карарларның үтәләшен контрольдә тоту;

территориаль ижтимагый үзидарә кассасы чараларын тоту юнәлешләрен эшләү;

гражданның жыелышлары һәм конференцияләре карарлары нигезендә ижтимагый касса чаралары белән эш итү;

гражданның жыелышлары һәм конференцияләре карарларын, беркетмәләрен имзалау;

ижтимагый характердагы башка мәсьәләләренә хәл итү.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән территорияль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар) каралган булса, территорияль ижтимагый үзидарә рәисе сайланмый, ә аның функцияләрен территорияль ижтимагый үзидарә комитеты (Советы) Рәисе башкара.

16. Территориаль ижтимагый үзидарә казнасы

1. Территориаль ижтимагый үзидарә (жәмәгать кассасы) акчаларын жыю, исәпкә алу һәм тотуның дәрәжәсегә өчен жавап бирүче гражданның жыелышы яисә конференциясе тарафыннан сайланучы бердәнбер финанс органы территорияль ижтимагый үзидарәнең казначысы булып тора.

2. Казначей вәкаләтләренә карата мөнәсәбәт:

гражданның акчалата взносларын исәпләү;

акча жыю һәм исәпкә алу;

территориаль ижтимагый үзидарә рәисе тарафыннан ижтимагый касса чараларын дәрәс итеп тотылуын контрольдә тоту;

халык алдында һәм территориаль ижтимагый үзидарә органнары алдында ижтимагый касса чараларын тоту турында хисап.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар) каралган булса, территориаль ижтимагый үзидарәнең казначысы сайланмый, ә аның функцияләрен территориаль ижтимагый үзидарә комитеты (Советы) казнасы башкара.

17 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә комитетлары (Советлары)

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органы (комитет, совет һ.б.), территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә, жылышта һәм (яки) конференциядә яшәү урыны буенча гражданның тарафыннан сайлана.

2. Комитет (совет) территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнгән срокка кимендә өч кеше сайлана. Коллегияль орган составына комитет (Совет) һәм комитет (совет) рәисе керә.

3. Жирле үзидарә комитеты (Советы) территориаль ижтимагый үзидарә исеменнән гражданның жылышлары яки конференцияләре арасында үз вәкаләтләре чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән мизгелдән бирле чыгыш ясый.

4. Комитет (Совет) компетенциясенә түбәндәге мәсьәләләргә хәл итү кертелгән мөмкин:

территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән комитет (Совет) белән житәкчелек итү территориаль ижтимагый үзидарә рәисенә йөкләнмәгән очракта, Комитет (совет) рәисен сайлау;

комитет (Совет) әгъзаларын сайлау;

комитет (Совет) ижтимагый кассасын булдыру һәм акчаларны тоту тәртибен билгеләү;

Олы Елово авыл жирлегә жирле үзидарә органнары белән хезмәттәшлек;

гражданның жылышының һәм (яки) конференциясенә аерым компетенциясенә кертелмәгән башка мәсьәләләр.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән тиешле территориаль ижтимагый үзидарә территориясе чикләрендә яшәүче теләсә кайсы гражданның комитет (Совет) утырышларында катнашу хокукы каралырга мөмкин. Комитет (совет) утырышында Гражданның катнашу тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

18. Комитет (совет) рәисе)

1. Комитет (совет) рәисе-территориаль ижтимагый үзидарәнең сайланулы заты-комитет тарафыннан үз составыннан сайлана һәм гражданның, юридик затлар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары һәм вазыйфалы затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә комитет (совет) тәкъдим итә.

2. Комитет (Совет) Рәисе вәкаләтләренә әлегә Нигезләмәдә территориаль ижтимагый үзидарә рәисе өчен билгеләнгән вәкаләтләр, шулай ук комитет (совет) эшчәнлеген оештыру буенча үз вәкаләтләре керә.

3. Казначы-территориаль ижтимагый үзидарәнең сайланулы заты-ижтимагый касса чараларын жыю, исәпкә алу һәм тотуның дәрәслегә өчен жавап бирә.

4. Казна комитеты (Совет) вәкаләтләренә әлегә Нигезләмәдә территориаль ижтимагый үзидарә казначысы өчен билгеләнгән вәкаләтләр керә.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә комитет (совет) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын тотуга керемнәр һәм чыгымнар сметасында каралган үз акчалары чикләрендә рәис һәм казначыга түләү рәвешләрен һәм күләмнәрен мөстәкыйль билгели.

19 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары карарлары

1. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары үз компетенциясе кысаларында карарлар кабул итә. Карарлар кабул итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары тарафыннан үз компетенциясе чикләрендә кабул ителгән карарлар тиешле территория чикләрендә яшәүче гражданның, шулай ук әлегә территориядә эшчәнлек алып баручы, территориаль ижтимагый үзидарәнең законлы хокукларына һәм мәнфәгатьләренә кагылышлы башка гражданның һәм юридик затлар тарафыннан үтәлә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органны карарлары жирлекнең жирле үзидарэ органны һәм вазыйфай затлары өчен тәкъдим итү характерына ия.

Бүлек 4. Территориаль ижтимагый үзидарэнең икътисадый нигезе

20 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэнең финанс ресурслары

1. Территориаль ижтимагый үзидарэнең финанс ресурслары үз акчаларыннан, шулай ук предприятие, учреждение, оешма, гражданның ирекле кертемнәре һәм иганәләре, үз эшчәнлекләреннән кергән керемнәр, шулай ук закон белән тыелмаган башка керемнәр хисабына тора.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенә гражданның акчалата кертемнәре күләме турындагы карар гражданның жылышы һәм (яки) конференциясе тарафыннан кабул ителә һәм күрсәтелгән взносларны ижтимагый кассага кертүнең төрле периодиклыгын күздә тоталар.

3. Гражданның акчалата взносларын исәпкә алу, саклау, куллану һәм контрольдә тоту территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ органны, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру максатларында, жирле үзидарэ органны белән шартнамәчел мөнәсәбәтләргә керә ала.

5. Жирле бюджеттан акча территориаль жәмәгать үзидарәсе һәм жирлек башкарма комитеты арасында төзелгән шартнамәләр нигезендә, бюджет законнары таләпләре нигезендә, шул исәптән бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характердагы принцибын үтәп, бирелергә мөмкин.

6. Жирле бюджеттан акча бүлеп биру шартлары һәм тәртибе Чираттагы финанс елына жирлек бюджетын раслаганда Советның норматив хокукый акты белән билгеләнә.

21 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ мөлкәте

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ территориаль ижтимагый үзидарэ территориаль ижтимагый үзидарэ чаралары хисабына сатып алынган яисә закон тарафыннан тыелмаган башка ысул белән милеккә ия булырга, аннан файдаланырга һәм эш итәргә хокуклы.

2. Мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарэ мөлкәте һәм финанслары белән эш итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән билгеләнә.

Бүлек 5. Территориаль ижтимагый үзидарэнең гарантияләре һәм жаваплылыгы

22 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге гарантияләре

1. Жирле үзидарэ органны:

жирлек халкына территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукын тормышка ашыруда ярдәм итәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнына оештыру һәм методик ярдәм күрсәтәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнын аларның эшчәнлеге өчен кирәкле мәгълүмат белән тәмин итәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ фикерен исәпкә алырга кирәк булган мәсьәләләр исемлеген билгели;

халык жылышларының, конференцияләренең, территориаль ижтимагый үзидарэ органнының карарларын үтәүгә ярдәм итәләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органны арасында бәхәсләрне хәл итүгә ярдәм итә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнының мөрәжәгатьләре законнарда билгеләнгән срокларда мәжбүри каралырга һәм алар буенча жирле үзидарэ органны һәм вазыйфай затлары тарафыннан чаралар күрелергә тиеш. Карау нәтижеләре турында территориаль ижтимагый үзидарэ органнына хәбәр ителә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органны, Тиешле территориядә яшәүчеләр хокукларын бозучы жирле үзидарэ органнының һәм вазыйфай затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) дөгъва белдерүләре турында законнарда билгеләнгән тәртиптә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

23 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэнең дөүләт органны, жирле үзидарэ органны, оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр белән хезмәттәшлеге

Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары законнарда билгелэнгэн бурычларны һәм эшчәнлекнең төп юнәлешләрэн гамәлгә ашырганда жирле үзидарэ органнары, хокук саклау органнары (полиция участок уполномоченныйлары, балигь булмаганнар эшләрә буенча бүлекчәләр һ. б.), янгынга каршы хезмәт, санитар-эпидемиологик күзәтчелек, халыкны эш белән тәмин итү, социаль яклау органнары, торак-эксплуатация хужалыгы оешмалары, ветераннар, инвалидларның ижтимагый берләшмәләре, башка органнар, оешмалар, оешмалар белән үзара бәйләнештә торырга хокуклы., ижтимагый берләшмәләр белән хезмәттәшлек итү.

24 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының җаваплылыгы

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының җаваплылыгы алар тарафыннан Законнар, муниципаль хокукый актлар бозылганда барлыкка килә.
2. Тиешле территориядә яшәүчеләрнең хокукларын, законнар нормаларын һәм муниципаль хокукый актларны бозып кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарэ органнарының карарларына һәм гамәлләренә судта жирлек башлыгы, Совет, гражданнар тарафыннан законнарда билгелэнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.
3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары Тиешле территориядә яшәүчеләр алдында җаваплы. Тиешле территориядә яшәүче гражданнарның ышанычы югалган очракта, территорияль ижтимагый үзидарәнең сайлау органы әгъзалары, сайланулы затлар, гражданнарның жыелышы карары буенча һәм (яисә) конференцияләрнең территорияль ижтимагый үзидарэ уставында билгелэнгән тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.